

Златната клетка

В древни времена в Китай живял велик и могъщ император, който щедро поддържал изкуствата и занаятите. Обкръжението му включвало много художници, скулптори и надарени хора на изкуството, които си съперничели за неговото внимание. Един занаятчия направил толкова изискана и съвършена златна клетка, че нямала равна в никоя съкровищница на света. Клетката изглеждала като храм, многобройните ѝ покриви били украсени със скъпоценни камъни, а вътре имало множество стаи с вратички и портички.

Синът на Небето бил толкова възхитен, когато му поднесли това великолепно произведение, че веднага дал на майстора награда от яспис и го направил принц на империята. След това императорът повикал всички свои ловци и птицеловци и им наредил да тръгнат с мрежите си по света и да уловят най-удивителните и прекрасни птици, които открият.

След множество приключения, които могат да се сравнят само със заплетените истории от 1001 нощ, птицеловците се върнали и се представили пред императора. Един по един разказвали перипетиите си и показвали птиците, които успели да хванат. Накрая най-старият от тях поднесъл на владетеля феникс, хванат в планините на луната.

Императорът наредил да поставят клетката в градината и да поставят във всяка от стаите ѝ по една от редките птици. След това заповядал да изнесат трона му в градината и с часове седял наблюдавайки прекрасната гледка.

Докато седял така, заобиколен от мандарини и принцове, на вратата потропал един тайнствен даоски монах, който не дошъл по пътя, а се спуснал от облаците. Той бил сиен (вж. „Силата на преобразяването“). Като се приближил до императора, монахът седнал и го попитал откъде е взел златната клетка. Императорът му обяснил кой я е направил. Тогава старецът тъжно поклатил глава и казал:

— Ваше височество, не давайте лош пример на хората. Пуснете птиците и счупете клетката.

Удивен и натъжен, императорът помолил стареца да обясни думите си.

— Ти, о, Сине на Небето, — продължил монахът, — си образец за праведност на всички свои поданици. Тук ти си главният. Постъпките ти са закон за жителите на страната ти. По твоето поведение съдят за това, кое е добро и кое е лошо. Отговорността ти е голяма, защото всички гледат теб като източник на общественото благо.

Тази клетка, направена като храм, държи в себе си тройна тайна. Преди всичко това е свят с много стаички, в които някой живее. Освен това клетката символизира Китай — империята, разположена в центъра на света, а ти, о, императоре, и твоите достопочтени поданици, сте като пленените птици. Техните господарски одежди са ярките пера, а фениксът символизира самия теб. Палатите на твоя дворец са затворнически килии, а държавните ти дела са мрежата, в която си хванат. И накрая, тази клетка е тленната ти природа, а тези малки пернати създания са блянове и надежди, които са в плен на плътта ти. Всичко, което ти познаваш в поезията, музиката и изкуството, всичко прекрасно, което можеш да разбереш и да оцениш по достойнство, е в плен на смъртното ти съзнание.

О, императоре, пусни птиците на свобода и тогава самият ти ще се освободиш. Никога повече не задържай някого в плен. Ако задържиш тези птици в клетката, те ще спрат да пеят. Всички те ще започнат да тъгуват и ще умрат. Животът в клетка не си струва да се живее и затова този, който държи птица в клетка, рано или късно я погубва.

Било ти е много приятно да ги хванеш, а сега си достави още една радост — прояви истинско кралско благородство и ти пусни на свобода.

Старият монах млъкнал, загърнал се с мантията си и изчезнал прел очите на императора, който познавал много науки и разбрал, че съществото, което току-що е говорило с него не е било обикновен смъртен монах с мантия, а небесен пазител на птиците. И понеже думите на монаха били небесна заповед, Синът на Небето не можел да не им се подчини. Заповядал да отворят всички вратички на клетката и да пуснат птиците на свобода. После наредил да откарат клетката в планината и да я оставят там с отворени вратички като паметник за птиците.

Минало известно време и птиците се върнали в клетката и си свили в нея гнезда. Когато императорът се уморявал от задълженията си, се качвал в планината, сядал край клетката и с часове наблюдавал как

птиците влитат и излитат през разтворените вратички. В края на живота си той написал стихотворение, отразяващо разбирането, което постигнал, докато съзерцавал тайните.